

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

UKRAINIAN LABOR NEWS

Address: Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Address: Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Виходять три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу. — Published three times a week: on Tuesday, Thursday and Saturday. WINNIPEG, MAN. SATURDAY, JULY 14th, 1928. No. 82 (1135). VOL. X.

Радянський ледокол "Красін" виратував з ледів обидві групи експедиції ген. Нобіле

ТРОХ ЧЛЕНІВ ЕКСПЕДИЦІЇ ВІДНАЙШОВ НА КРИЗІ ЛЕДУ СЛАВНИЙ РАДЯНСЬКИЙ ЛЕТУН ЧУХНОВСЬКИЙ.

Др. Фінн Мальмгрен, славний шведський метеоролог, помер місяць тому назад. — Два останні при житті італійці не їли нічого 13 днів. — Один з них має відморожену ногу.

Коли вже наша газета мала йти до друку, денна преса принесла відомість, що радянський ледокол "Красін" виратував також тих 4-ох членів італійської експедиції, що залишилися були на леді після виратування генерала Нобіле. Блище про це напишемо в наступному числі "Укр. Роб. Вістей".

МОСКВА, 12. липня. — Великий радянський ледокол "Красін" виратував сьогодні двох членів експедиції Нобіле, що разом зі шведським професором Мальмгреном пустилися пішки до суходолу 43 дні тому назад. Є це італійські капітан Альберто Маріно й Філіппо Цаппі з розбитого балюна "Італія".

Третій їх товариш — др. Фінн Мальмгрен, славний шведський метеоролог — був неживий. Він помер місяць тому коло острова Брок.

УРЯД В ОТТАВІ ПЕРЕДАЄ МАНІТОБІ ТІ ПРИРОДНІ БАГАЦТВА.

ОТТАВА, 12. липня. — Федеральний уряд і манітобський уряд прийшли до угоди в справі передавання природних багатств Манітоби від заряду контролю провінції. Прем'єр Мекензі Кінг видав заяву, в якій подає угоду до публічного відома.

На підставі угоди, справу фінансового закладження залишено для комітету, який буде назначений федеральним урядом у порозумінні з манітобським урядом.

300 ПОСАДНИКІВ МІСТ ВИМАГАЮТЬ ПРОТЕСТУ ВІД ЗАЙПЛЯ.

ВІДЕНЬ, 10. липня. — Майже 300 посадників міст у полудневій Тиролю вислали до австрійського канцлера Зайпля апель, в якій визнають його запротестувати перед цілим світом проти насильства Італії над славою й безборонною Австрією. В апельі говориться між іншим, що італійська влада в полудневій Тиролю забороняє німецьку мову в школах, судах і церквах та італілізує цілу країну.

Так далеко, як це дотичить взаємин між обома урядами, спір ізза переслідування полуднево-тирольських Німців італійським урядом зівстав зліквідований кілька днів тому з поворотом італійського міні-

стер вони знаходяться на ледоколі "Красін".

Тіло шведського професора, коло якого цілий місяць сиділи обидва Італійці, також забрано на ледокол.

Трох загублених членів експедиції Нобіле віднайшов вчора на леді славний радянський летун Чухновський, який відлетів з ледоколу "Красін". Він облетів їх довкола п'ять разів і хотів спуститися на лід, але це не було можливе до виконання. Двох з них махали до Чухновського прапорами, а третій лежав на леді. Був це, як тепер виявилось, померший професор Мальмгрен.

Чухновський повернув тоді до ледоколу і сповістив залого "Красіна" про віднайдження загублених. По полудні він знову полетів до них з надією, що може властиво йому спуститися на лід і виратувати їх, але й цим разом умови були несприятливі і він повернув до корабля.

Остаточно сьогодні "Красін" підплив до трох жертв експедиції Нобіле й виратував двох з них живими, а третій був вже мертвий.

щоб комісія складалася з таких людей: судді Торджені зі саскечеванського апеляційного суду, Т. А. Крірара з Вінніпегу й Чарлса М. Бавмена з Ватерлоу, Онтеріо.

Крірар був деякий час міністром рільництва в домініантнім уряді, а також провідником прогресивної партії. Бавмен є директором Мючел Лайф Іншуренс Ко. оф Канада.

Ухвали й рекомендації комісії мають бути ухвалені домініантним і манітобським парламентами.

Місто Мексико, 12-го липня. — Бандити напали на одне містечко і в боротьбі з населенням 14 з них було убитих і 19 ранених. Мешканці містечка, які прогнали бандитів, мадла трох убитих і одного раненого. У двох інших боях убито двох бандитів і кількох ранено.

КОЛІСНИК ДОМАГАЄТЬСЯ ЗВОРОТУ ГРОШЕЙ ВІД КОМПАНІЇ.

На останнім засіданні вінніпегської міської ради, що відбулося в минулий понеділок вечором, комуністичний аддермен тов. В. Н. Колісник поставив внесок, щоб міський адвокат запівав Вінніпегську електричну компанію за 190,000 доларів, які винна компанія містоу за напругу вулиць коло трамвайних рельсів. Внесок був попертий аддерменом Сімкіню з Незалежної Партії Праці.

УРЯД ГОРТОГО ПІДГОТОВЛЯЄ НОВИЙ "ПРОЦЕС" 90 РОБІТНИКІВ.

БУДАПЕШТ. — Фашистський уряд Угорщини готується до нового "процесу" проти 90 арештованих підчас останніх наскоків на робітничі організації. Є це переважно визначніші провідники революційного руху. Їх поділено на три групи, але всіх оскаржено за мимі виступи проти безпеченства держави.

Одній групі закидає уряд Бетлена-Горті заснування школи, де викладано левізм: Головним обвинуваченим в цій групі є Шліндгер, який недавно повернув з Австрії.

НАРАДА В СПРАВІ ЗАПОТРЕБУВАННЯ РОБІТНИКІВ НА ЖИВА.

Недавно відбулася у Вінніпегу нарада в справі запотребування робітників на жива в західній Канаді. В конференції взяли участь представники Юнайтед Фармерс оф Манітоба, міста Вінніпегу, канадійського бюро праці, вінніпегського Бюро оф Трейд і провінціального уряду.

Місто Вінніпег репрезентував комуністичний аддермен тов. В. Н. Колісник. Він домагався, щоб в часі жив залізничі компанії давали переїзд по зниженій оплаті також для робітників і бідних фермерів у Манітобі. Знижка мала би бути та-

ГОДИНИ ДЛЯ ПРИЙОМУ СКАРГ.

Згідно з постановою останнього пленуму Центральної Контрольної Комісії Весесоюзної Комуністичної Партії та Ц. К. К. Комуністичної Партії (б.) України встановлено в бюро Робітничо-Селянської Інспекції на Україні окремі години для прийому всякого рода скарг, пропозицій та заяв від трудящих про непорядки в радянських установах та підприємствах.

До Центрального Бюро Скарг в Харкові, приміром, можна за-

роботи і проклають його на спеціальних засіданні фінансового комітету. З огляду на це він визнає внескодавців відтягнути свій внесок.

Аддермен Сімкін, який попірав внесок, заявив, що деякі рахунки для компанії є близько 20 років старі і міська рада не спішиться розпочинати якінебудь кроки проти компанії. Він знає також, що ця справа була вже відкладана чотири або п'ять разів.

Після дальшої дискусії тов. Колісник заявив, що годиться, щоб його внесок стояв як повідомлення про внесок на слідує засідання міської ради.

Другій групі, на чолі якої стоїть Папа Ляндор, закидає уряд ведення комуністичної агітації й пропаганди в спортивних організаціях Левенте. В акт обжаловання підсудних цієї групи названо "небезпечними комуністами".

Третю групу з головним оскарженням Михайлом Шабо обвинувачують в ширенні комуністичної газети.

Всі ці оскарження свідчать про те, що в Будапешті невдовом буде повторений в новому виданні процес Ракоші-Шанто.

ка сама, як і для робітників зі східної Канади.

Також говорено про те, щоб робітники на жива, які приїдуть зі східної Канади, мали право остануватися до праці в Манітобі, а потім могли їхати на ті самі залізничні тикети до Саскечевану й Альберти, де жива відбуваються пізніше.

Вибрано підкомітет, який має виготовити відповідну резолюцію в цій справі й заслати її до федерального уряду та до залізничних компаній з метою добитися здійснення певедених ухвал.

ходити з такими справами у будні дні від 9 год. рано до 8 вечором, а в неділі і свята від 11 рано до 3 по полудні. Вхід вільний — без перепусток. Скарги можна вносити також і на письмі і листи в таких справах звільнені від почтової оплати. Це така свобода слова, що можлива тільки в робітничо-селянській державі, де кожний трудящий дійсно має голос в публичних справах. В капіталістичних країнах робітник може скаргитися хіба в суді і в

КОНВЕНЦІЯ ЗА ВИЗНАННЯМ РАД. СОЮЗА.

ЧІКАГО, 11. липня. — Фармерсько-робітничка партія, що відбуває тут свою конвенцію, прийняла сьогодні плятформу, в якій заявляється за скасуванням інджонкшенів у робітничих спорах та обстоює право фермерів і індустриальних робітників до організації.

Плятформа домагається також визнання радянського уряду і встановлення торговельних зносин з Радянським Союзом.

ХОРВАТИ ХОЧУТЬ ОКРЕМОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ЗАГРЕБ, Хорватія, 12. липня. — Хорватські посли обговорюють можливість встановлення окремого парламенту в Загребі, якщо король Александер не згодиться розвизати югославський парламент в Білгороді, чого домагаються хорватські провідники.

Стефан Радіч, хорватський селянський провідник, скликав до Загребу всіх партійних провідників для обговорення цього драстичного кроку і для визначення хорватського становища супроти теперішньої міністерської кризи. Хорвати домагаються розвизання парламенту від часу убивства двох хорватських послів.

БЕЗРОБІТТЯ У БРИТАНІ СІЛЬНО ЗРОСТАЄ.

ЛОНДОН, 12. липня. — Панує велике занепокоєння з приводу постійного зросту безробіття у Великій Британії. Обчислення виказують, що тепер є 1,217,500 безробітних, що означає збільшення на 24,900 за один тиждень. Найбільше безробіття є в майнах, транспортній і текстильній індустриях.

Буржуазна газета "Дейлі Ньюз" обчислює, що у Великій Британії є тепер 8 мільйонів людей, які живуть у великій нужді, і що зменшення покупоної сили робітника спричинює загальне безробіття.

СТРАЙК ДОКОВИХ РОБІТНИКІВ ЗАКІНЧИВСЯ.

ПАРИЖ, 10. липня. — Дешпа Гаваса з Антверпії повідомляє, що страйк докових робітників у тім місті закінчився. Страйк тривав багато тижнів.

ЯПОНІЯ ГОТОВА ВИЗНАТИ ЧАН СУ-ЛІЯНА.

ТОКІО, Японія, 10. липня. — Внаслідок недавньої дискусії в кабінеті виглядає, що Японія готова визнати Чан Су-Ляна, сина Чан Шо-Ліна, диктатором Манджурії, але буде настоювати, щоб він дотримував всі договори, заключені його батьком.

ЕКСПЛОЗІЯ ГАЗУ ВБИЛА П'ЯТЬ ОСІБ.

БУДАПЕШТ, 10. липня. — Газова експлозія знищила тут сьогодні два доми й розірвала на кусні п'ять осіб, а 20 інших тяжко ранила.

особистих справах, а справи громадського значіння вирішує пануюча класа без ніякої участі робітництва.

ПРЕМ'ЄР ВЕНІЗЕЛЬОС ОСВОБОДИВ ГЕНЕРАЛА ПАНГАЛЬОСА.

АТЕНИ, Греція, 11. липня. — Новоіменований прем'єр Венізелос звільнив вчора генерала Пангальоса, бувшого диктатора Греції, який був політичним в'язнем від 1926 року. Звільнення Пангальоса наступило дуже нагло. Венізелос не дав ніякого пояснення, чому звільнив бувшого диктатора.

Уважають однак, що Венізелос звільнив Пангальоса тому, щоб скріпити своє становище в армії. Армія завжди була за Пангальосом. Становище Венізелоса серед війська було значно ослаблене через генерала Конділіса, який є ривалем Пангальоса.

Рада міністрів рішила також одноголосно, що дальше затримування Пангальоса у в'язниці є нелегальне після розвизання парламенту, що судив бувшого диктатора.

Уряд генерала Пангальоса був повалений підчас держав-

ного перевороту, вчиненого перевороту Пангальос. Утік з Греції на воєнним кораблі "Пергамос". Однак корабель зловлено й Пангальоса арештовано. Його привезли до Атен, де над ним відбувся суд, після чого його заповано до в'язниці як політичного в'язня.

Після успішного державного перевороту Пангальос утік з Греції на воєнним кораблі "Пергамос". Однак корабель зловлено й Пангальоса арештовано. Його привезли до Атен, де над ним відбувся суд, після чого його заповано до в'язниці як політичного в'язня.

АХМЕД ЗОГУ ПРОГОЛОСИТЬ СЕБЕ КОРОЛЕМ.

АТЕНИ, Греція, 10. липня. — Наспівші суди звідомлення казуть, що в Альбанії планується на 23. серпня велике масове зібрання, на якому маєтея проголосити Ахмеда Зогу королем. Ахмед Зогу, який є тепер президентом, вже від давна бажає зробити себе королем.

НОВІ ЧУТКИ, ЩО ПІЛСУДСЬКИЙ ХОЧЕ СТАТИ КОРОЛЕМ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 9. липня. — Польща переповнена чутками, що, мовляв, республіка знищить Польшу та що одинокий її ратунок в монархії, яка тільки й піднесеться, коли Пілсудський стане королем, опертим на шляхту. За останні два роки притихла була чутка про монархію, але після реїгнації Пілсудського з прем'єрства поширилася знову.

В розмові з представниками преси Пілсудський заявив, що не має більше терпю дивитися на правління союму. Він далі каже, що польська конституція повна помилок.

Можливо, що зараз по своїм повороті з відпочинку на Угорщині Пілсудський забажає по-

вторити те, що вже зробив пещер двома роками, та примусить уряд визнати права союму і сконцентрувати владу в одних руках.

Урядовий бльоку в союмі, утворений самим Пілсудським, розбитий через його реїгнацію. Радикали підтримуватимуть республіку й теперішню конституцію.

Вилєнська газета "Слово", яку видають посли урядового бльоку, вихваляє плян Пілсудського змінити форму правління з республіки на монархію та малює Пілсудського польським Наполеоном. Очевидно, Пілсудський хоче стати королем, тим більше, що знаходить піддержку для свого пляну.

ВЕЛИКА БУРЯ РОЗБИЛА КОРАБЕЛЬ І ВТОПИЛОСЯ 291 ЛЮДЕЙ.

САНТІЯГО, Чіле, 9. липня. — Підчас затоплення військового транспортного корабля "Ангамос", який занесла буря на скали в залив Аравко, згинуло 291 людеи.

"Ангамос" це одношрубовий пароплав 3,597 тон містоти. Збудовано його колись в Англії для чілійської воєної флотії, що вживала його для перевозу жовнірів і робітників. Цим разом корабель вплив з порту Пунта Аренас, що лежить над проливом Магелана і є найдальше висуненим на полудне містом у світі. Мав він на борді 295 осіб, з того около дві сотки моряків, а решта пасажери, переважно робітники салітрових копалень у північній Чіле.

З усіх людей на кораблі врятувалося тільки четверо. Буря насамперед зіпсула корабельні керму, а відтак занесла корабель на скали. Капітан прика-

зав зараз спустити лодки. Морські філи перевернули лодки, як тільки вони діткнулися води. Філи занесли людей на скали, а інших на повне море.

Бачучи певну загибель усіх людей, капітан корабля, стоячи на капітанським містку, поповнив самовбивство. Це ще гірше дисорганізувало залого корабля. Кожний робив, що уважав за відповідне, аби ратувати своє життя; за безпеченство другого ніхто не дбав.

ЗАГАЛЬНИЙ МІТІНГ ЧЛЕНІВ К.П.К. У ВІННІПЕГУ.

В наступному неділю рано, дня 15. липня, відбується в парнійміс локалі на Селкirk євно загальний мітінг членів К.П.К. у Вінніпегу. На мітінгу є важні справи до обговорення, тому присутність кожного члена обовязкова. Початок мітінгу точно в 10-ій годині рано.

UKRAINIAN LABOR NEWS
 PRINTED AND PUBLISHED TRI-WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT THE HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.
 Subscription per year \$4.00
 Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ
 газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.
 Видає Робітничо-Фармерське З'єднаннє Товариство, закорпоророване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Українських Робітничих Дому, на розі вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00
 Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
 Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

БЕЗВИХІДНИЙ СТАН АМЕРИКАНСЬКОГО ФАРМЕРСТВА.

В Злучених Державах фармерство переживає велику кризу, кінця якій не видно. Не поміг і врожай минулого року. Самі цифри міністра рільництва показують, що врожай не поліпшив тяжкого положення фармерів. Американські фармери за свій врожай 1927 року дістали 300 мільйонів доларів більше, як за врожай 1926 року, але з цієї суми припадає 270 мільйонів дол. на бавовну. І це пояснюється головним тим, що в 1926 році ціна на бавовну катастрофічно впала до 12 центів за фунт, а наслідком цього майже одна третина фармерів, що плеають бавовну, збанкрутувала.

Найважливішою рисою рільничого господарства в Злучених Державах є механізація, запровадження нових рільничих машин. Ці машини виганяють фармерських робітників з роботи. Так звана нова "комбінована машина", яка одночасно жне, молотить, очищає й асинає пшеницю в мішки, потребує дуже мало робітників. А найменша з цих машин вимагає лише одного робітника. Вона працює з швидкістю від 3 до 5 кілометрів на годину, вижинаючи полосу пшениці на 20 футів ширину.

Запроваджено нову машину для оброблення бавовни. Цєю машиною один робітник збере в 6 — 7 раз більше бавовни, як руками. Кажуть, що ця машина за кілька літ цілком зменшить число робітників на бавовняних плантаціях. Запроваджено також нові машини — сіялки для бавовни, сушійки для люцерни й т. ін. Одночасно значно збільшено використання тракторів. В 1920 році в Злучених Державах було 229,332 тракторів, а в 1927 році було вже 700,000.

Машина, позбавивши праці робітників, збільшила безробіття. Одночасно й заробітна платня рільних робітників в 1927 році впала на 2 проценти, як про це каже бюлетень міністерства рільництва. Надаремно рільничі робітники шукають праці у фармерів чи в містах. Як тут, так і там їх місце забрала машина.

Урядова статистика каже, що в 1927 році фармерське населення зменшилося на 200,000 душ. Це в році доброго врожаю. В 1926 році фармерське населення зменшилося на 649,000 душ, а в 1925 році — на 441,000 душ. Це населення за малими винятками пішло з фармів до міст. Значить, за ці три роки коло півтора мільйона фармерського населення зменшилося, тоді як населення Злучених Держав за той самий час збільшилося на кілька мільйонів.

Одночасно ціни на землю падали. В 1927 році ціни на землю впали на 4 проценти, а від 1920 до 1927 року впали на 30 процент.

Заробіток фармера багатий менший, як міського робітника. Банкрутство серед фармерів зростає. Статистика не каже, скільки банкрутств є між багатими фармерами, а скільки між бідними. Але беручи загально — каже, що в загально-краєвому доході на фармерів припадало всього лише 9 і 7 десятих проц. доходу в 1927 році, тобто найменше за всі роки. Той же урядовий звіт каже що за 1924—1926 роки банкрутство серед фармерів так зросло: на 1000 фармерів припадало 1.22 банкрутств. Це офіційних. Звичайно-ж фармери не чекають, поки їх спродадуть і проголосять банкрутами, але стараться самі спродати все, без офіційного банкрутства й втікають до міста.

О. К. Стінес, член урядового бюро рільничої економіки каже, що середній заробіток фармерської родини виносив \$648 на рік в 1925 — 1926 р. Це розклали на всіх фармерів. Коли-ж взяти, що є фармери багаті, то бідняки нічогосього не заробляють, але ще й втратили те, що мали. Середній заробіток індустріального робітника виносив в тому самому році \$1,283. Порівняння цих цифр найкраще свідчить про тяжке положення фармерів.

Та це ще не всі блага, що американським фармерам дає фінансовий капітал. Взяти ще хоч би збільшення податків. Сенатор Барклі з Кентокі недавно заявив, що за шість літ податки фармерські зросли з 350 мільйонів доларів до 900 мільйонів. Одночасно за цей самий час видатки на господарство фармера також зросли в два рази. А сенатор Бора додає, що уряд забирає у фармерів у формі податків одну третину фармерських доходів.

Моргеджові й інші довги також цілий час зростають. З 1910 році заморгеджовано було 33.2 проц. всіх фармів, в 1920 році — 40 проц., а в 1927 році — майже 50 проц. всіх фармів. Найбільше моргеджів є в руках великих банків та фінансових фірм.

В 1920 році нараховувалося 3,925,090 власників, в 1925 році — 3,868,332. Це показує, що ті, які рентають фарми, не стають власниками, навпаки, фармери постійно втрачають свою землю й рентають її тоді, коли вони цілком збідніли. З 1925 році населення тих фармів, які віддавалися на ренту, виносало 11,266,260 душ, з них 3,100,723 Негри.

Отже вище наведені цифри найкраще свідчать, яку кризу переживає нині американське фармерство. Фармерське населення зменшилося, а серед чотирох мільйонів рільничого робітництва велике безробіття. Серед тих, що працюють, заробітна платня зменшилася. Банки й залізниця буквально диктують свої ціни на фармерські продукти, а цим самим забирають собі весь фармерський добіток — то за перевіз продуктів, то за проценти. Велика кількість фармерів буквально зруйнована. Тільки багаті фармери можуть ще втриматися завдяки найновішим машинам, якими вони таким коштом обробляють свої продукти.

Кулідж визнає тяжке положення фармерів, але порадив менше продукувати, бо "всі біда в тім, що фармери забагато продукують". "Найкращий засіб проти надпродукції, сказав

він, це зменшення засівної площі". Кулідж наклав своє вето на законопроект МекГарі-Гавгена про допомогу фармерам, заявивши, що кризу можна побороти тільки "через банки й інші кредитові фірми, коли вони відмовлять кредитів під великі засівні площі".

Після Куліджа виходить, що фармерів можуть спасти банки, відмовивши їм кредитів і забравши землю за довги. Оскільки виглядає дрібне рільниче господарство в такій найвище розвиненій капіталістичній системі. Фармери повинні вже раз зрозуміти, що капітал визискує їх гірше, як робітників. Це повинні також зрозуміти й робітники. Тільки в спільній боротьбі проти цього визиску робітники й фармери зможуть покласти йому край. І ця боротьба повинна йти не лише під клячками тимчасового полекшення, але під клячками повалення системи визиску й цілковитого визволення працюючих.

ВІДПОВІДЬ РОЗБИВАЧАМ РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ НА ЗАХ. УКРАЇНІ.

(Заява ЦВК і Гол. Укр. Агітпропом Компартії Канади в справі "Відкритого листа" виключених з Комінтерну розбивачів рев. робітничо-селянського руху на Західній Україні.)

В останніх двох тижнях Головний Український Агітпропом, а через нього і Центральний Виконавчий Комітет Компартії Канади, одержали повідомлення від українських товаришів з різних місцевостей, що вони одержали так звані "Відкриті листи до українських робітників Злучених Держав Півн. Америки і Канади", підписаний буцім то "Політбюром Центрального Комітету Комуністичної Партії Західної України". Разом з цим листом напіло на їхні адреси теж чимало літератури з того-ж самого джерела з Данцигу.

Знайомившись зі змістом цього листа і присланої літератури, ЦВК і ГУА Компартії Канади одним поданою до відомо всім партійним членам і незапартійним українським робітникам, для яких цей лист написаний, що його не видали дійсно, зараз існуюче Політичне Бюро Центрального Комітету Комуністичної Партії Західної України, але група розбивачів революційного робітничо-селянського руху на Західній Україні, яку виключено з Комуністичного Інтернаціоналу. Цей лист розклали дано було всі можливості виправити її ухвали й помилки, але вона не підчинилася комуністичній дисципліні, виступила проти рішень та директив Виконкому Комінтерну, зломивши свої власні зобов'язання перед Комінтерном, вперто обстригати матеріяли в цій справі, як ухвала Виконкому Комінтерну, обширна редакційна стаття, що винясала про справу, резолюція Центрального Комітету Комуністичної Партії (6) України і т. д. Самі справи повністю винясати не вважаємо за потрібне, а всіх тих, що з яких небув причин з новою близьке не зазнаючому, відсилаємо до вказаних матеріялів, що друкувалися недавно в "Укр. Робітничих Вістях".

На цьому місці мусимо однак ствердити, що зазначена група розбивачів очевидно не задовольняється своїм злощасним розколом Компартії Зах. України і розбиттям Сельрбру, робітничо-селянської масової революційної організації на Зах.-Україні, розбиттям робітничо-селянської єдності на західно-українських землях, чим вона зробила величезну прислугу польському фашизму й українській контрреволюційній організації на Зах.-Україні, розбиттям комуністичних фразам, ця група розбивачів комуністичного руху намагається в своєму листі вимовити в українських робітників, що буцім то вона не контрреволюційна, що вона тільки бореться за правильність Ленінської лінії в національній діяльності соціалістичного будівництва на Радянській Україні, але її аргументація, зміст її літератури, аж смердять націоналізмом і контрреволюційністю, дарма, що прикриті вони революційними фразами. Злобні наклепи проти КП(б)У нічим не рятуються від тих, що

підвинули дати відсіч і показати розбивачам з Західної України, що для справжніх комуністів Комуністичний Інтернаціонал не пустий звук, а найвище тіло, що керує революційною визвольною боротьбою робітничої класи всього світу. Хто ломить його ухвали і не підчиняється його розпорядженням, той не є комуністом. Група розбивачів комуністичного руху, виключена з лав Комінтерну, не знайде підтримки в Канаді.

РУКИ ГЕТЬ ВІД УКРАЇНСЬКИХ КОМУНІСТІВ КАНАДИ.

Заява г. І. Навізівського в харківському "Комуністі" з 24. червня 1928 р. в справі розколювання Комуністичної Партії Західної України.

В "Комуністі" за № 142 від 21. червня в статті: "Васильків радить розпочати будівництво УСРР" тов. Бріль між іншим пише, що розбивачі з бавовної керівничої верхівки Центрального Комітету Комуністичної Партії Західної України сподівалися повести за собою не тільки цілу КПЗУ, компартію Закарпатської України, але й українські секції канадської й американської компартії.

Прочитавши це, не можу пройти мимо, щоб не сказати свого слова із-за таких божественних думок зрадників. Скажу зразу, що наші українські комуністи в Канаді й Злуч. Державах, що переважили в дійсно міжнароднім колі, не дадуть себе зловити на контр-революційну фразу шуму й при цьому хотіла-б замазати минуле своїх членів, а також і той факт, що вона самовільно вживає назви Компартії Зах. України, якою вона не є і її не представляє. Комуністична Партія Західної України існує, хоч і нелегально, але ця група розбивачів сьогодні не має з новою нічого спільного, бо її виключено з Комуністичного Інтернаціоналу. Цей лист розбивачів дано було всі можливості виправити її ухвали й помилки, але вона не підчинилася комуністичній дисципліні, виступила проти рішень та директив Виконкому Комінтерну, зломивши свої власні зобов'язання перед Комінтерном, вперто обстригати матеріяли в цій справі, як ухвала Виконкому Комінтерну, обширна редакційна стаття, що винясала про справу, резолюція Центрального Комітету Комуністичної Партії (6) України і т. д. Самі справи повністю винясати не вважаємо за потрібне, а всіх тих, що з яких небув причин з новою близьке не зазнаючому, відсилаємо до вказаних матеріялів, що друкувалися недавно в "Укр. Робітничих Вістях".

Канадські й американські компартії й їх українські члени як надто добре знають ціну гробокопателям комуністичного руху на Зах. Україні і в ніякому разі не допоможуть зрадникам реалізувати їхні "планні поширення шумів і злочинів" та очернювання тої колальної роботи, яку провела і зараз далі проводить на Радянській Україні Комуністична Партія (більшовиків) України. Якщо вони своєю карколомною політикою зрадництва думали заручатися чистий та здоровий організм українських комуністів Канади, то даремні їхні надії. Тверджу без застережень, що всяка їхня спроба в цьому керуванні дістане рішучу відсіч. До цього часу стіновиском Компартії Канади й Злуч. Держав в справі зради в КПЗУ відомо. Обидві компартії засудили розбивачів без застережень і рішуче твердять, що в Канаді серед комуністів взагалі, а українських комуністів зокрема вони не знайдуть, буквально кажучи, навіть одного сторонника для завершення ганебного вчинку.

З огляду на те, що мій довший побут на землях Західної України, головне-ж Східної Галичини (куди я був посланий моєю канадською організацією в справі допомоги жертвам повені на Підкарпатті) ніхто не інтерпретував по своїй волі і різно, з чого може залишитися неясне враження з ким я держу лінійно по причині зради бавовної керівничої верхівки в ЦК КПЗУ, до якого я належу.

Іван Навізівський.

ВОГНИЩЕ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

Там, відділя київські робітники-арсенальці підняли героїчне повстання, там, де вперше дисциплінованість, яку розбивачі хотіли-б рзбїти й знищити наклепами про бюрократизм. Ганебним і недопустимим в комуністичних рядах способом негідними способами вносим негідноуміння й пошарувати наклепи та брехню в Комуністичних Партіях других країн, з метою викликання в певних їхніх частинах розколу, українські товариші в Канаді

Тут можна оглянути роботу всіх наукових с.-г. і промислових закладів та окремих робітників. Музей обслуговує 17 округів, себто майже половину України. Діяльність музею глибоко вкоринилася на периферію: 18 кімнат музею заповнені ріжними експонатами, що охоплюють всі процеси с.-г. виробництва. Сотні колекцій зернових культур різноманітних рослин, кормових трав на всіх стадіях обробки і т. д. Далі йде лісова справа, ін-

тенсивні культури, скотарство, меліорація, грунтознавство, кустарні промисли і т. ін.

Тут найкраще глядач переконається, що наука перейшла служити новому господарюванню.

Нема, здається, ні одної рисочки сільського господарства, щоб вона не була демонстрована цілою низкою зразків, моделей, плякатів, альбомів то що.

Відділ цукроварства мимоволі зосереджує уважність: моделі селекційних станцій виконано з художньою красою.

Упорядковувачі, музей не керувався будь-яким трафре-том, а лише провадив роботу з вимог нового життя.

Завдання музею — хвилювати глядача, залишити в ньому на довго враження, дати зразки господарювання.

За два з половиною роки в музею перебувало: 31 тисяч осіб, 7 тисяч робітників, 40 тисяч учнів, 8 тисяч службовців, червоноармійців та інших.

Головна робота музею — тісний зв'язок з селом. Нове життя поставило музей осередком с.-г. науки. А тому при музеї організовано інститут добровільних диспувачів. Диспувачі селяни, господарі, учителі та районні агрономи, за вказівками музею виконують велику роботу на місцях — досліджують селянське господарство і колективи.

Інститут зростає, поширюється, ширше охоплює селянські маси і це є запорукою дальшого розвитку науки, як краще господарювати, як провадити свою роботу, щоб вона давала найбільше користі.

ХТО ПЛАТИТЬ ПОДАТКИ В ГАЛИЧИНІ.

В Яворові (повітве місто) є кілька передмість, котрі заселені самими селянами. По ріжну господарю як головне заняття декотрі господарі займаються також домашнім промислом або ремеслом (столлярство, бондарство, телярство, скомирництво). Але й на них спала благодать у формі небувалих податків від оборотів.

Не зважаючи на те, що декотрі "ремісники" є в суті речі господарями, отже є звільнені від промислового податку, оціночна комісія понакладала на них страшні суми податків. Другі бідки, що ледви дихали від протигор року не мали певно навіть дві сотки обороту, дістали до заплати податок від кількох тисяч.

Приміри: 1) Щирба Михайло, старець понад 60 років, що ледви по світі ходить, дістав оцінку в 7,000 золотих обороту; 2) Радейко Остап, що за весь рік поставив хату, але тільки собі, має по думці комісії 5,000 обороту; 3) Юлія Подолько, вдова з 4-ма дітьми, має аж 6,000 обороту... І ті люди, що нібито обертають тисячами, не мають навіть заробити до життя.

Але це тільки одна сторона медалі. Бо рівночасно великим промисловцям і капіталістам признає комісія просто смішно малі обороти: 1) Ян Буздіцький, котрий має 50 моргів ґрунту, бере асесорську платню в 300 золотих місячно і має кузню, в котрій працює 14 людей, — дістав оцінку на оборот 1,400 золотих! 2) Волод. Пар, власник промислового турбінового млина, кілька десятків моргів поля і 4 пар коней — ооорот 3,200 золотих! І зробить тепер порівняння обороту цих капіталістичних китів з оборотом бідаків.

Звідки ж те чудо? Цілком просто. Самі ті панове є членами оціночної комісії і в тім весь секрет.

ПО ВІДБОРАННЮ КРЕДИТІВ.

В учнівському таборі дані метушня по причині відобрання польським урядом кредитів на цілі української кооперації. Пишуть про це у безконечній унівельській часописі, відбуваються наради фаховців від банків та кооперації, інтерв'юють в тому напрямі представників УНДА на варшавському ґрунті. Одним словом лемент та плач серед ревних патріотів.

3 ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЖИТТЯ У ФОРТ ВІЛ'ЯМ І ОКОЛИЦІ.

(Подорожні враження.)

Організаційне життя в Форт Вил'ям, Вест Форт Вил'ям і Порт Артур, Онт.

Користаючись з одного тижня відпустки від праці, гурток трансконських товаришів рішуче відвідали Форт Вил'ям, Онт., та приглянувшись тим "славному" портам, про які колись дуже багато писав др. Назарук. Вечером 29. червня ми вийшли з Вінніпегу і прибули до Форт Вил'яма перед полуднем сідмнадцятого дня. Немаючи ніяких знайомих, ми всі вдалися до робітні т. Елендока. Там ми залишили свої пакунки і думали шукати готель, щоб перебувати кілька днів. Та якось воно так склалося, що за кілька хвилин з'явився т. Котик, відтак т. Біньовський, т. і т. Козак та інші товариші і товаришки, які пізнали нас по губниках Р.З.Т., що ми члени робітничих організацій, що ми свої люди. Зараз навязано знайомство і товаришів трансконської "експедиції", як вони самі назвали, приміщено по мешканнях фортвил'ямських товаришів та товаришок.

Під час нашого побуту ми оглянули велику піаніно в Порт Артур, електрику, робітні, де будують і направляють кораблі та сіплярську приставку, де виготовляють залізничні шини. Найтяжча праця і найбільш небезпечна є при виготовленні залізничних шин. Там працюють переважно самі українські робітники і вони нам розповідали, що нема ні одного дня, який обійшовся-б при тій роботі без каліцтва. Заробітна платня дуже низька. В піаніно працює поважне число жінок та дівчат (Тимко Іжак хай візьме це на увагу!) за дуже низьку платню, а працю виконують при машинах таку саму, як муштини. По місті ходить багато словаських імігрантів та відчувається безробіття.

Ці останні немають ніякої організації за винятком церковної, тому їх дуже низько цінують навіть вищі верстви "фортвил'ямських горожан". Фінляндські робітники мають свої організації, робітничі доми та кооперативні ресторани, де сотки тяжко працюючих робітників різних народностей дістають тані і добрі харчі. Українці мають церковні і т. з. патріотичні організації, але ці організації мало діяльні. Між членством патріотичної організації є григоріївці та свистунівці. Найбільшими організаціями між українськими робітниками є відділ ТУРФДім, Р.З.Т., Жінсекції, Секції Молоді та Компартії. Між членством українських робітничих організацій панує згода, товариська співпраця та солідарність.

На піаніно ТУРФДім в Порт Артур, Онт.

В неділю, 1. липня, відвідали Порт Артур устроювали піаніно. Місце піаніно чудове. Наша

"експедиція" прибула на той піаніно і таки протягом кількох хвилин ми заізналися з партійськими товаришами і товаришками, бо всі ми члени і членкині одної великої сім'ї — робітничо-фермерської організації.

В понеділок ввечері (2. липня) відбулася в У.Р.Д. в Порт Артур "Лісова забавка" з музикою і танцями, яка випала надзвичайно гарно. Ще перед розпочаттям забави ми оглянули У.Р.Д., приміщення дитячої школи, бібліотеки та гардерби. Нас обводили товаришки, членкині відділу Жінсекції і ми зауважили, що відділ Жінсекції в Порт Артур має гурток свідомих та активних товаришок.

Концерт відділу Секції Молоді в Вест-Форт Вил'ям.

В неділю, 1. липня, ми поїхали до Вест Форт Вил'яма на літній концерт. Сяла була заловнена глядачами. Діточа Мандолинова Орхестра під проводом т. В. Перуняка відіграла кілька гарних класичних творів і кілька українських народних пісень. Орхестра вивчалася надзвичайно добре. В орхестрі є кілька гарних солісток, скрипачів, п'яністів та п'яністок. Найкраще мені сподобалася дисципліна у виконавців концерту. Тут ми також оглянули приміщення дитячої школи та нові й гарні декорації на сцені.

Міжнародний піаніно у Форт Вил'ям.

В понеділок, 2. липня, відбувся міжнародний піаніно, який устроювала Компартія. На піаніно було багато людей і він випав дуже добре. Полишачи різні спортові точки програми, які виконували самі фінляндські робітники і робітничі, найважливішими точками були виступи Діточої Мандолинової Орхестри з Вест Форт Вил'яма під проводом т. В. Перуняка та мішаного хору з Форт Вил'яма під проводом т. Семенова. Під голим "стелами неба" співати тяжко і тяжко осудити здатність співаків. Однак треба признати, що як Вест Форт Вил'ям гордиться своєю Діточою Мандолиновою Орхестрою так й не менше може погордитися і Форт Вил'ям своїм хором.

На піаніно товариші промовляли в англійській та українській мовах.

Будова Українського Робітничого Дому в Форт Вил'ям.

Найголовніше зі всього — це будова Українського Робітничого Дому в Форт Вил'ям. Робота вже йде в повнім русі. Товариші віддають свої вільні хвили для праці при будові У.Р.Д., збирають жертви, говорять, агітують. Навіть англійська місцева газета написала, що У.Р.Д. буде один з най-

кращих публичних будинків в Форт Вил'ям. І в дійсності У.Р.Д. буде гордістю українського робітництва не лише в Форт Вил'ям, Вест Форт Вил'ям і Порт Артур, але буде гордістю українського робітництва і фермерства цілої Канади. Треба лише старатися по змоги допомогти фортвил'ямським товаришам та товаришкам матеріально довести діло до кінця.

Ми були на засіданні Будівельного Комітету, чули звіт т. Д. Юрчука, одного з найкращих працівників нашої організації та члена Будівельного Комітету. Зі звіту показалося, що фортвил'ямським товаришам потрібно моральної та матеріальної помочи в будові У.Р.Д. Товариші в Форт Вил'ям покладають багато надії на Вест Форт Вил'ям і Порт Артур зокрема, а на дальші відділи взагалі. Товариші в Форт Вил'ям ще й тепер стрічаються з ріжними перешкодами зі сторони своїх противників, з якими вони провадили і провадять всім нам відому боротьбу, але вони не падають на дусі. Вони докладають всіх старань, щоб діло довести до кінця. Вони знають, що вони не самі, що за ними стоять добре організовані члени і членкині в Вест Форт Вил'ям, Порт Артур і все організоване українське робітництво і фермерство Канади.

Наші противники старалися збирати петиції, щоб не допустити до будови У.Р.Д. в Форт Вил'ям, але ніхто не хотів підписувати і на цім вони провалилися, — сказав нам один товариш. — Український Робітничий Дім в Форт Вил'ям мусить бути і буде збудований без ріжниць, чи він до смаку нашим противникам, чи ні. Це-го бажать організовані робітники і робітничі в Форт Вил'ям, Вест Форт Вил'ям і Порт Артур, цього бажать розвиток і поступ нашої великої організації Товариства Український Робітничо-Фермерський Дім, — сказав товариш переконуючо.

Обсерватор.

В СЕЛАХ ГАЛИЧИНИ.

Елементарні нещастя і голодний передінок викликали по селах страхливі настрої. Селяни не бачать виходу із ситуації і висказ своїм положенню дають на численних вічах, що відбуваються в краю. Селяни одним голосом домагаються помочи, бо коли так піде, село почне вигибати.

Озиваються теж голоси, що би вільно було виїздити за границю за заробітками. Польський уряд обіцяв, що правде, прийти в поміч знищенням повинно місцевостям в цей спосіб, що звідтам будуть могли виїхати на сезонні роботи до Німеччини. Але мало з тої обіцянки лишилося. Позволено виїхати всього около 3,000 селянам в той час, коли з репти Польщі виїде понад 50,000. Ця вістка вплинула пригноблюючо на населення знищених повітів.

СКАЛКИ ГАЛИЦЬКОГО ЖИТТЯ.

ОБЕДНАННЯ СЕЛЬРОБУ.

Розкол, який повстав в партії Сельробу, давався сильно відчувати в селянсько-робітничому русі на західно-українських землях. Зокрема далося це відчутти в часі недавніх виборів до варшавського союму, наслідком чого до союму перейшли тільки один представник Сельробу-лівичі, а саме посол Вальницький на цілу колишню Галичину. Розламові положила край конференція, що відбулася дня 24. травня ц. р. у Львові під назвою "Кравий Зїзд Єдності Сельробу". У зїзді взяли участь представники обох таборів з цілого краю. Всеж таки ЦК Сельробу-лівичі вважає цей зїзд невластивим і навіть проголосив виключення бувшого посла Маківки із рядів своєї партії.

СПРАВА СТАНИСЛАВІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ.

Справа розігнання вищих клас української гімназії в Станиславові за те, що її класи не взяли участі у святі 3-го травня, ще досі не полагодилися. Не помагають ні депутатії, ні протесті. Останню цю справу була предметом наглого внеску української репрезентації у варшавському союмі. Внесок переслано, очевидно, до відповідної комісії і коли його на цій комісії обміркують, член міністерства освіти Червинський, відповідаючи інтерпелюючим українським послам, заявив, що розв'язання вищих клас станиславівської гімназії наступило виключно на домаганя учителів українців і що в тому випадкові вини

за це не доносить ні кураторів, ні міністерство. Факт цей кидає відповідне світло на це багто, яке точить на добре патріотичні крути угодососібного українського громадянства.

"ЗВОРОТ В КОРИСТЬ УКРАЇНЦІВ В ПОЛЬЩІ".

Так пише "Діло" з 20. червня ц. р., радіючи, що польський міністер Добруцький дозволів перекласти церковні книги на українську мову. Це каже "Діло" — "стоїть безумовно у звязку з останнім виступом посла Хруцького" (ундичів).

А зараз сідмнадцятого дня те саме "Діло" пише, що польський сойм підвищив понам їхню платню на 22 і пів процент. І на цю підвищу поповського "першого" піде підвищу податків на працюючі маси. І таки не дурно сідять українські попи в ундівському посольському клубі. За україніювання всяких тревників, кондаків чи тропарів, сказали собі попи добре заплатити.

НАПЯТНОВАННЯ КЛЕВЕТИ.

В цілій ундівській пресі довший час товклися наклепи на уряд Радянської України, що вже давно ухвалено постійну платню письменниці Ользі Кобилянській, але вона по сьогоднішній день не одержала ні сотика та живе у страшній нужді. У відповідь на ці наклепи помістила Ольга Кобилянська заяву в часописі "Рада", в якій подає до прилюдного відома, що платню її назначену вона від давна одержує

і що всякі вісти про неодержування є звичайною відумкою.

ПО АРЕШТУВАННЯХ В ЯВОРОВІ.

Як ми вже доносили в Яворові арештовано 4 українських гімназистів під замітом, що вони розіплювали протидержавні комуністичні відозви в день 1. травня і що підпалили стирту сина у місцевого бурмістра. Хоч арештовані виказали свою невинність і виїшла повна компромітація поліції, всеж таки їх задержано у в'язниці, а недавно закутих в кайдани відставлено до окружної в'язниці в Перемишлі. Відповідати будуть перед судом за державну зраду.

"ОЙ, НЕ ТІШСЯ, ВРАЖЕ".

На території польської республіки відбувається тепер набір новобранців до війська. Крізь вулиці міст переїжджають групи новобранців і по старому звичаю співають. Коли давніше співали царубоцькі пісні, тепер їх заступають новішими стрілецькими. Часто можнз чути слова пісні: Ой, не тішся враже, що по Сян наше... і інші, яких зміст не дуже припадає до влодоби стійкам поліційним і ті часто намагаються перешкодити протидержавним співкам. Але це мало помагає.

НОВИЙ ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА.

Попередній львівський воєвода д-р Борковський став воєводою в Познані. Його наступником у Львові іменованний соймовий посол гр. Годухотський, син бувшого австрійського міністра закордонних справ Агенора Годуховського.

ЗАГРОЗА ГОЛОДУ.

З ріжних кінців Західної України доходить далі жаліві вісти про знищення засівів. Знищених є понад 75%. Знають багато надїятися на жнива не можна і треба сподіватися, що українському населенню загрожуює справді голод. Настрої селян пригноблюючі. Причиноюється до цього ще й те, що хоча вже червень, досі не було ще справді теплих днів. Місяцями падають гради, а де-не-де сніги. Це й причиноється до обниження температури.

ОБІЗДКА ЕДМОНТОНСЬКОЇ МАНДОЛИНОВОЇ ОРХЕСТРИ.

Подямо до відома всім українським робітникам у полудневій Алаберті і Б. К., що Провком ТУРФДім вислав едмонтонську мандолинову орхестру на концертну обїздку, яка дасть ряд гарних концертів і українських народних танців у інших наведених місцевостях. З орхестрою їде організатор т. А. Войтиняк.

Колмен, Ата., в середу 18. липня в год. 8.30 ввечері в Українській Робітничій Домі.

Бельмо, Ата., в четвер 19. липня в год. 8.30 ввечері у сазі місцевого театру.

Блеймор, Ата., в п'ятницю 20. липня в год. 8.30 ввечері у місцевій сазі.

Колмен, Ата., в суботу 21. липня в год. 8.30 ввечері в Українській Робітничій Домі.

Гіпсрест, Ата., в понеділок 22. липня в год. 8.30 ввечері в "Юній Сазі".

Ферні, Б. К., в середу 25. липня в год. 8.30 ввечері в місцевій театрі.

Кемпур, Ата., в п'ятницю 27. липня в год. 8.30 ввечері у місцевій Театрі.

Всі більші місцевості від тих, які зазначені в оглошенні, коли бажать мати мандолинову орхестру в себе, нехай пишуть до Провкому ТУРФДім, 10628 — 96 вул. Едмонтон, Ата.

З товариських привітом,
О. Шидловський, О. Жукевич,
голова, секр.-скарбник.

МАНДОЛИНОВА ОРХЕСТРА ВІДДІЛУ СЕКЦІЇ МОЛОДІ В МУС ДЖО, САСК., ПІД ПРОВОДОМ М. МИРОНІОКА, ВІТХАЛА В КОНЦЕРТОВУ ОБІЗДКУ В ПОЛУДНЕВУ ЧАСТИНУ САСКЕЧЕВАНУ.

ДЖЕК ЛОНДОН.

ЗУСТРІЧ

(Продовження.)

Вомбл зиркнув непевно на Терезу і піймав у її очах вираз несподіваного задоволення. "Добре?" спитав він її. Вона вагалася і хвиля гніву затьмарила йому лице. Він звернувся до Меснера. "Досить цього. Ви не можете тут зостатися!" "Ні, я зостанусь". "Я вам не дозволю", знизав плечима Вомбл. "Тут я маю порядкувати". "Я все-ж таки зостанусь", доводив той. "Я вас винкую геть". "Я повернусь". Вомбл спинився на хвили, щоб узяти себе в руки. Тоді сказав поволі, глухим напруженим голосом: "Слухайте, Меснере, коли ви відмовитесь піти геть, я вас просто, змолочу. Це вам не Каліфорнія. На вас місяця живого не зостанеться!" Меснер стиснув плечима. "Коли ви це зробите, я покличу шахтарів і вас повисять на першому-ж дереві. Маєте рацію, що це не Каліфорнія. То народ немудрий, ці шахтарі, і досить буде пока-

зати ім синці від стусанів, розказати ім усю правду про вас та заявити мое право на жінку". Тереза спробувала заговорити, але розлютований Вомбл повернувся до неї. "Не в'язні сюди!" гукнув він. І сильним контрастом прозвучалф Меснерове: "Будь ласка, не втручайся, Терезо!" Від гніву й образи вона зайшла сухим кашлем. Лице їй налилося кров'ю, і притиснувши руку до грудей, вона так чекала, поки напад минеться. Вомбл помітив цей кашель і похмуро глянув на неї. "Щось треба робити", сказав він. П легені не витримають такого холоду. Вона не може рухатися далі, поки мороз не пересядеться. А я не маю думки вам її тут лишати". Меснер покректав, проказався і знову покректав, наче виправдувався, а тоді сказав: "Я потрібую трохи грошей". На обличчі у Вомбла прохилилося призиство. Нарешті цей супротивник зважився на підлоту ніжчу від його власної. "Ви привезли великий мішок золотого піску", провадив Меснер. "Я бачив, як ви скидали його з санок". "Скільки ви хочете?" спитався з зневагою Вомбл. "Я так, прикинувши на око, сказав би, що він важить фунтів з двацять. Що ви сказали, коли-б я запровав чотири тисячі?" "Але-ж чоловіче, це все, що я придбав!"

скрикнув Вомбл. "Зате-ж ви її й придбали", уїдлимо мовив той. "Вона цього варта. Подумайте, що я вам віддаю. Будьте певні, що це цінно". "Згода". Вомбл рушив до мішка з золотом. "Хоч беріть уже швидше його від мене, слимак ви мерзенький!" "Отже, ви помиляєтесь", відповів Меснер, посміхаючись. "Коли вже вдається в стипку, то хіба той, що дає хабаря, краший від того, що його бере? Хабарник не гірший за злодія, як ви знаєте, і вам нема чого тішитися якоюсь фіктивною моральною перевагою за дая такої незвичної ріжниць". "Геть до біса з вашою етикою!" вибухнув Вомбл. "Діть, дивіться, як важитиму золото, щоб ще не обважив вас". А жінка, схилившись на лаві, гнівно й безсило дивилася, як відважувано її власну вартість... золотим піском та груклами... на вазі, примоцненій на скрині. Шальки були маленькі, доводилося відважувати кілька разів, і Меснер раз-у-раз заклопотано й пильно перевіряв вагу. "Занадто в піскові срібла", зауважив він, зав'язавши торбу з золотом. "Я гадаю, що в уніці не буде повних шістнадцять доларів. Ви багато вигадали проти мене, Вомбле". Він ніжно взяв торбину й ніби з відповідною до її цінності повагою поніс до санок. Вернувшись, він позбирав свої казанки та

каструлі, уклав скриню і згорнув постіль. Коли санки було ув'язано та запряжено негерлячих собак, Меснер вернувся до хати по рукавиці. "Прощайте, Тесс!" мовив він з порога. Вона озирнулася на його, силкуючись щось сказати, але несамовита лють душила її слова. "Прощайте, Тесс!" ласкаво проказав здруге. "Звір!" намоглася вона вимовити. Вона відвернулася, заточуючись пішла до лави, і кинулася на неї, ховаючи лице. "Ви — звірі!, Звірі!" ридала вона. Джан Меснер помаду причинив за собою двері. Коли собаки рушили, він оглянувся на хату з виразом великого полекшення. Під берегом, біля ополонки, він спливав санки. Витяг торбину з золотом з-межи мотузів і поніс до ополонки. Вода в ній вже підмерзала. Розбив кригу кулаком. Розв'язавши зубами замотану торбу, він витрусив що в ній було у воду. Річка тут була неглибока, і на два футу нижче від верху Меснер міг бачити на дні жовтий пісок, що відсвічував в уміраючому світлі денному. Подивившись на його, він плонув в ополонку. Тоді справив собак на Юковський шлях. Вони жалібно сквачали й бігли неохоче. Вхопившись за правило правою рукою, а лівою тручи ніс та щоки, він плутався у посторонці на кожному завороті. "Но, бідолашна каліч!" кричав він. "От-так-так, но!!!"

В МОЛОДІ НАШЕ МАЙБУТНЄ!

Не забудьте передплатити для своїх дітей місячний журнал

"СВІТ МОЛОДІ"

що виходить у Вінніпегу і друкує приступні для молоді статті, вірші, оповідання, забави, загадки, а особливо звертає увагу на належне виховання робітничо-фермерської молоді.

Пошрїйте вістку про цей журнал! Збирайте нові передплати!

На цілий рік передплата вносить тільки 50 центів. Поодинокє число 5 ц.

Замовлення з грішми посилайте на таку адресу:

THE YOUTH'S WORLD
Pritchard & McGregor Sts.,
Winnipeg, Man.

Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісти!"

